

Ana Hrkać, stručni suradnik psiholog
Dječji vrtić Milana Sachsa
Saschova 5, Zagreb

Mali i veliki – Afirmacija humanih vrijednosti igrokazima u DV Milana Sachsa

Promatrajući dječji vrtić kao socijalizacijsku ustanovu, svojim djelovanjem smo primarno usmjereni na afirmiranje ljudskih vrijednosti i stvaranje poticajnog socijalnog okruženja u odgojnim skupinama te podupiranje razvoja socijalnih i komunikacijskih vještina koje su djetetu potrebne za život u zajednici. U vrtiću nastojimo da dijete uči svoja prava i stječe iskustvo njihovog ostvarivanja, ali i da osvještava obaveze i odgovornosti koje ima u odnosu na druge i njihova prava. Ponajbolje okruženje za razvoj socijalne kompetencije djece jesu mješovite skupine u kojima je su djeca po mnogočemu različita jedna od drugih - uvijek je netko stariji, a netko mlađi, netko više, a netko manje sposoban. U mješovitim skupinama su djeca različita onoliko koliko u dječjem vrtiću mogu biti različita te su idealan poligon za razvoj odgovornog ponašanja djece, razvoj samopoštovanja i poštovanja drugih, pozitivnog odnosa i tolerancije prema drugima, međuljudske i međukulturne suradnju, prihvaćanje različitosti i međusobno pomaganje (prema Maleš, Stričević i Milanović, 2003).

U DV Milana Sachsa negujemo projektni rad te projekte nerijetko koristimo kao mehanizam za rješavanje određene problemske situacije u skupini. Vodeći se koncepcijom i smjernicama Nacionalog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo u području ranog i predškolskog odgoja i ove godine smo razvijali projekt u kojem smo za cilj imali afirmirati humane vrijednosti i pozitivne odnose u skupini te povećati homogenost unutar mješovite grupe, odnosno umanjiti nezavisnost

podrugupa (klika) unutar same skupine. Kroz pomno planirane aktivnosti trudili smo se potaknuti kod djece razvoj tolerancije (prihvaćanje različitosti), empatije, altruizma i socijalnih vještina koje se odnose na uspostavljanje socijalnih odnosa s različitim od sebe (po dobi, interesima, sposobnostima). Kroz projekt smo ponajviše koristili igrokaze jer djeca kroz dramatizaciju i igru scenskom lutkom projiciraju vlastite osjećaje te prorađuju, proigravaju odnose te mogu iznijeti i svoje skrivene probleme. Dobrobiti dramske dječje igre su i razvijanje verbalne i neverbalne komunikacije, kreativnosti, mašte i uživanja u tuđe uloge ili situacije.

U mješovitoj odgojnoj skupini *Tratinčice*, u kojoj se provodi dramsko-scenski program, nakon rekapitulacije i analize jesenskog dijela pedagoške godine, uočili smo da dolaskom nove djece u skupinu (ukupno njih 7 s navršene 3 godine života) te nakon početne prilagodbe, uspostavljanja grupnih pravila i rutine nije ostvarena homogenost skupine niti su

do izražaja mogle doći pozitivne strane mješovite skupine. Naime, djeca su u skupini (osobito u slobodnim aktivnostima) bila polarizirana na mlađe i starije, s vrlo rijetkom zajedničkom suradnjom, učestalim odbacivanjem i negativnim označavanjem mlađe djece („nema šanse da bi on to znao“) te nerijetkim sukobima („samo nam kvare“). Odlučili smo djelovati na opisanu situaciju te nam se rad kroz projekt činio kao najbolje rješenje. Nismo bili zadovoljni atmosferom u skupini – položaj mlađe djece nije bio zavidan, a starija djeca su propuštala priliku razvijati socijalnu kompetenciju kroz druženje s mlađima od sebe, već su upravo suprotno - počeli iskazivati agresivna ponašanja – izoliranje, verbalne uvrede, ucjene itd. Starijima je nedostajalo socijalnih vještina za prilagodbu mlađoj djeci, a mlađima su nedostajale vještine zauzimanja za sebe i vještine uključivanja u igru. Postavili smo i sebi pitanja, jesmo li možda u poticanju i ohrabriranju dječje samostalnosti, implicirali da je biti „malen“ nešto negativno i sramotno? Jesmo li slali poruku da je u cilju ostvarivanja veće neovisnosti poželjno što prije prestati „biti malen“ i distancirati se od grupe malenih.

Ciljeve projekta smo pokušali ostvariti kroz različite aktivnosti koje se međusobno isprepliću, ali ih u grubo možemo grupirati u tri kategorije - 1) poticanje pozitivnih odnosa unutar skupine 2) poticanje razvoja empatije i tolerancije 3) poticanje prosocijalnih ponašanja.

U okviru poticanja pozitivnih odnosa – u jutarnjem krugu bi svako dijete imalo zadatak poslati zagrljaj prijatelju do sebe ili istaknuti jednu njegovu pozitivnu osobinu. Kroz radionicu s roditeljima izradili smo interaktivnu slikovnicu s personaliziranim lutkicama za svako dijete čime smo poticali proigravanje međusobnih socijalnih interakcija. Čitali smo slikovnice i priče o dobrim djelima uz dramatizaciju istih (Mali bontončić, Nismo isti – ti i ja, Ti nisi kao mi, Najotmjeniji div u gradu...). Radili smo na dramatizaciji autorskog igrokaza *Žirafa i mrav* (Ljerka Puček) u kojem se radi o prijateljstvu različitih po veličini (malih i velikih) te smo poticali djecu na stvaranje vlastitih priča sa sličnom tematikom. Pjevali smo autorsku himnu skupine (Puček i Duić) i autorsku mirilicu skupine (Helena Duić) s ciljem dodatnog povezivanja članova skupine i promicanja vrijednosti prijateljstva i zajedništva.

S ciljem poticanja empatije i poštivanja različitosti kod djece, djecu smo uključili u likovne radionice s djecom s teškoćama u razvoju iz Centra Slobodština u okviru projekta *Mali Montmartre u Slobodštini*. Kroz dramatizaciju u okviru igrokaza *Hrabri Tigrić* (prilagodba Puček) te autorsku glazbu (Duić), poticali smo kod djece razumijevanje emocija kod drugih te osvještavali različitosti koje proizlaze

iz toga da je netko stariji, a netko mlađi. Kroz lik preplašenog malog Tigrića, kojeg odbacuju zbog bojažljivosti i veličine, poticali smo kod starije djece pozitivan doživljaj manjih od sebe

te ih poticali na uočavanje njihovih jakih strana i potencijala. S roditeljima smo na radionici, ali i u suradnji s drugim odgojiteljima izrađivali kostimografiju i scenografiju. Autorski igrokaz *Bijela mrkva* (Pukec), potaknuo je djecu na lutkarske improvizacije u kojima su prorađivali temu različitosti.

Prosocijalna ponašanja kod djece poticali smo kroz *Dnevni zadatak dobrih djela* (*kalendar dobrih djela*) –gdje su djeca svaki dan imala zadatak napraviti neko dobro djelo za prijatelja iz skupine (zagrliti prijatelja), a posebnu smo pozornost posvećivali tome da se dobra djela razmjenjuju između dviju podgrupa unutar skupine – „malih“ i „velikih“. *Vila dobrih djela* koju su djeca kaširala i oslikala je „imala zadatak“ podsjećati djecu da mogu učiniti nešto lijepo za drugoga, a onda da s opisom ili crtežom tog djela ukrase vilinu haljinu. Potaknuli smo djecu i roditelje na sudjelovanje u humanitarnoj akciji *Čitam, dam – sretan sam!*, također na korist Centru za rehabilitaciju (Podružnica Slobošćina) – imajući na umu da zajednički ciljevi i dobre akcije homogeniziraju i povezuju članove grupe. Putem igre *Kocko, reci kako?* – djeca su činila jedni druge sretnima jer bi bacanjem kocke dobili ideju kako razveseliti prijatelja iz skupine. Evaluirajući sam projekt, uočili smo brojne pozitivne ishode. U skupini smo opazili povećanu frekvenciju prosocijalnih ponašanja (pomoć prijatelju, dijeljenje, tješjenje i suradnja) te umanjenu frekvenciju nepoželjnih i agresivnih ponašanja (vrijedanje, fizička agresija, ucjena i isključivanje). Uočili smo širenje i dobno diferenciranje mreže socijalnih kontakata kod velikog broja djece u skupini te jačanje pozitivnog stava starije djece prema mlađima.

Projekt su prezentirale odgojiteljice Ljerkica Pukec i Helena Duić te logopedinja Tamara Galunić na Državnoj smotri projekata koja se održala u Zadru, u svibnju 2019.godine gdje je uvršten u skupinu najuspješnijih projekata Smotre što nas kao vrtić čini ponosnima.

Literatura:

Maleš, D., Stričević, I. i Milanović, M. (2003). *Živjeti i učiti prava*. Zagreb: Filozofski fakultet u Zagrebu.